

REpte 4

ÍNDEX

SECRETARIA.....	3
CAP D'ESTUDIS.....	6
DIRECTORA.....	9
CICLE INICIAL.....	10
CICLE MITJÀ.....	11
CICLE SUPERIOR.....	12

SECRETARIA

NOFC

1. Definició de NOFC

Què és?

→ Les NOFC han d'aplegar el conjunt d'acords i decisions d'organització i funcionament que s'hi adoptin per fer possible, en el dia a dia, el treball educatiu i de gestió que permeti assolir els objectius proposats en el PEC i en la PGC.

Qui ho redacta?

→Correspon a la Secretaria del Consell Escolar redactar l'acta de la reunió i dipositar-ne còpia a la secretaria del centre.

Per a què serveix?

→ Les NOFC serveixen per a assolir els objectius proposats pel centre així com per establir i concretar les relacions entre els diferents sectors que formen part de la comunitat educativa.

Qui l'aprova?

→ El director o directora del centre impulsa l'elaboració de les NOFC, amb la participació del claustre, i de les successives adequacions d'acord amb les necessitats del projecte educatiu del centre, les aprova prèviament havent consultat amb consell escolar i vetlla per aplicar-les.

2. Establir les parts principals de les NOFC (web com a document pdf)

a. Criteris organitzatius dels centres públics

- L'estructura organitzativa de govern i de coordinació.
- El nombre d'òrgans unipersonals addicionals de direcció.
- Els criteris específics organitzatius.
- Les competències i la composició dels òrgans de govern i de coordinació.
- L'organització de l'acció tutorial, i les competències i funcions dels tutors i tutores.
- Les funcions de govern o de gestió del o de la cap d'estudis, del secretari o secretària i dels òrgans unipersonals de direcció addicionals.
- Les finalitats addicionals de la coordinació docent.
- La formalització dels encàrrecs de funcions de la direcció.
- Dins del pla Les escoles lliures de violències, cada centre educatiu ha de disposar d'unes persones referents del claustre, de representació de l'alumnat i del consell

escolar que, amb diferent nivell d'intervenció i responsabilitat, han de vetllar perquè el centre sigui un entorn segur i lliure de violències.

a. Criteris i mecanismes pedagògics

- Concreció de l'organització pedagògica.
- Concreció de l'organització del temps per a l'activitat lectiva i no lectiva i de coordinació del professorat.
- Criteris per a l'organització dels grups d'alumnes.
- Criteris per a la formació dels equips docents.
- Criteris per a la inclusió.
- Criteris per a l'organització d'activitats no lectives de suport o de lleure educatiu.
- Mecanismes de coordinació docent.
- Mecanismes per garantir la globalitat de l'acció educativa.
- Mecanismes d'acció tutorial.
- Mecanismes que han d'afavorir i facilitar el treball en equip del personal del centre.
- Mecanismes que han d'afavorir la coordinació amb els serveis educatius, serveis municipals o altres serveis de l'entorn del centre.
- Mecanismes que han de tenir en compte la inclusió, la igualtat de gènere, la coeducació i l'abordatge de les violències, amb la coordinació necessària per fer una correcta detecció, derivació, intervenció i seguiment de casos.

b. Procediments

- Formulació, aprovació, revisió i actualització del PEC.
- Rendició de comptes al consell escolar amb relació a la gestió del projecte educatiu.
- Aplicació dels acords de corresponsabilitat.
- Procediment per cobrir les vacants del consell escolar.
- Intervenció del claustre en la formulació de les NOFC.
- Determinació de la manera d'adequar les NOFC dels centres de nova creació per fusió d'altres centres públics.
- Procediment per cobrir absències de professors amb substitució o sense.

- Procediment per definir llocs de treball específics d'acord amb el projecte educatiu o el projecte de direcció.

c. Altres elements de l'organització i el funcionament

- La composició i el reglament del consell escolar.
- Garantia, en els centres incomplets, de la composició de representants del professorat, mares i pares en el consell escolar.
- Establiment de comissions d'estudi i informació en el si del consell escolar i delimitació dels àmbits d'actuació i de les seves funcions.
- Establiment de comissions de treball en el si del claustre de professorat i delimitació dels àmbits d'actuació i de les seves funcions.
- Establiment de funcions i règim de funcionament i de reunions del consell de direcció.
- Funció de secretari o secretària en altres òrgans col·legiats, a més del consell escolar i del claustre.
- Establiment de procediments i funcions del personal docent i d'administració i serveis, relacionats amb la custòdia de l'alumnat: horaris i llocs d'accés al centre, control i assistència d'usuaris de transport escolar, recollida d'alumnes, control de l'alumnat usuari de menjador escolar, transferència de la custòdia de l'alumnat usuari al personal que presta serveis de transport i menjador, etc. (vegeu l'apartat Horari del centre del document "Organització del temps escolar" i els apartats Retard en la recollida d'alumnes a la sortida del centre (escoles) i Problemes entre els progenitors en relació amb els fills o filles del document "Actuacions del centre en diversos supòsits").

3. Redactar un NOFC del centre

1. criteris organitzatius dels centres públics
2. criteris i mecanismes pedagògics
3. Procediments
4. Altres elements de l'organització i el funcionament

CAP D'ESTUDIS

PGA

1. Definició de la PGA: què és? Qui ho redacta? Per a què serveix? Qui l'aprova?

És el document normatiu que concreta les actuacions per a cada curs a partir del Projecte Educatiu de Centre.

En la programació es recull la concreció de les prioritats, de les activitats i del funcionament del centre per al curs escolar corresponent, dels programes i projectes en què participa el centre i dels diferents àmbits de l'autonomia del centre, d'acord amb el projecte educatiu i, en els centres públics, d'acord amb el projecte de direcció vigent.

Correspon al consell escolar del centre avaluar i aprovar la programació general anual. Els directors o directores dels centres públics i els titulars i direccions dels centres privats concertats, com a responsables de dirigir i coordinar l'aplicació de la programació general anual, han de garantir que la comunitat escolar és informada del contingut de la programació general anual i del resultat de la seva avaluació.

2. Establir les parts principals del PGA

1. Diagnòstic de la situació del centre: Valoració global del centre (alumnat, professorat, participació de las famílies, grau de satisfacció dels pares, funcionament dels serveis escolars, interacció del centre amb l'entorn, nivell competencial dels alumnes, etc.

2. Identificació de necessitats i definició de prioritats. Detecció de necessitats i problemes del centre, així como aspiracions manifestades, i prioritzar les més importants o urgents.

3. Transformació en objectius operatius de les necessitats detectades i prioritzades.

4. Plans específics d'actuació.

5. Accions i objectius experiencials.

6. Estratègies i actuacions globals de funcionament.

3. Qui elabora els horaris del centre?

Els responsables dels centres han d'organitzar el lliurament dels horaris a l'alumnat, que han d'incloure les sessions de classe i altres activitats escolars, així com el temps de descans o d'esbarjo. Correspon al claustre de professorat aprovar els criteris pedagògics que s'han de seguir en l'elaboració dels horaris dels grups d'alumnes i del professorat, d'acord amb el procediment establert a les normes d'organització i funcionament del centre.

Per tant, l'elaboració de l'horari és responsabilitat de l'equip directiu, el qual ha de prioritzar els objectius del projecte educatiu del centre i del projecte de direcció vigent, considerant l'ordenació de les activitats educatives prèviament establertes a les normes d'organització i funcionament del centre. En elaborar els horaris del professorat s'han de tenir en compte tant les hores lectives com la resta d'horari fix.

4. Criteris per a fer els horaris: segons àmbits i àrees del currículum.

- En el cas d'àmbits amb més d'una àrea de coneixement, la distribució de les hores curriculars assignades ha de garantir el tractament dels continguts curriculars de manera equitativa i l'assoliment de les competències bàsiques associades a cadascuna de les àrees.
- Les hores de lliure disposició es destinaran a completar l'organització del currículum i ampliar la dedicació horària de les àrees d'acord amb el projecte educatiu de centre .
- Els alumnes han de cursar en cadascun dels cursos de l'etapa totes les àrees de coneixement.
- Els alumnes, en funció de l'elecció dels pares o tutors legals, podran cursar l'àrea de religió o l'àrea d'educació en valors socials i cívics de l'àmbit d'educació en valors, que seran avaluables
- A cada nivell escolar s'ha de realitzar, com a mínim, un treball o projecte interdisciplinari sobre un aspecte de la realitat, amb activitats que requereixin l'aplicació i la integració de coneixements de diverses àrees.
- La gestió del temps escolar i lectiu per part del centre s'ha de fonamentar en el projecte educatiu de centre i anualment s'ha de concretar en els horaris del centre

- Es computen 35 setmanes lectives per curs a raó de 25 hores setmanals, inclòs l'esbarjo (considerat com una activitat educativa integrada en l'horari lectiu de l'alumnat).
- En el marc horari establert en l'apartat anterior els centres han d'assegurar, a cada nivell, una dedicació diària mínima de 30' dedicats a la promoció de l'hàbit lector.
- Una de les hores setmanals disponibles per completar l'organització del currículum es destina a desenvolupar activitats d'acció tutorial amb el grup classe (DOF 2016-2017).
- Les hores de lliure disposició s'utilitzen per a incrementar les hores lectives de tots els àmbits.

5. Quants àmbits i àrees podem contemplar en l'Ed primària. Revisar el currículum d'Ed primària WEB com a document PDF (per a cada curs)

Al currículum consta que les àrees de l'educació primària que s'han d'impartir a tots els cursos són deu: Coneixement del medi natural, social i cultural, educació artística, educació física, educació en valors cívics i ètics, llengua catalana i literatura, llengua castellana i literatura, llengua anglesa, matemàtiques, religió/ activitats cíviques i culturals i hores de gestió autònoma.

D'àmbits n'hi ha nou: l'àmbit lingüístic, l'àmbit matemàtic, l'àmbit del coneixement del medi, l'àmbit artístic, l'àmbit d'educació física, l'àmbit d'educació en valors, l'àmbit digital, l'àmbit d'aprendre a aprendre i l'àmbit d'autonomia i iniciativa personal.

DIRECTORA

PROJECTE DE DIRECCIÓ

1. Què significa autonomia de centres? En què pot ser autònom un centre?

L'autonomia dels centres és una eina que permet tenir certa flexibilitat al sistema educatiu per tal que cada centre escolar pugui prendre decisions pròpies i gestionar els recursos de manera independent per a poder donar resposta a la diversitat d'infants. Aquesta autonomia no només pretén fomentar la inclusió dels estudiants, sinó que també cerca adaptar-se millor als entorns socioeconòmics.

Més que un objectiu, l'autonomia escolar s'ha d'entendre com un mitjà per a optimitzar l'ús de tots els recursos de l'escola i proporcionar una educació de qualitat. És el motor que estableix el model educatiu que millor s'adapta al PEC i al seu entorn per cercar la màxima qualitat possible.

Un centre educatiu és autònom en molts àmbits, però aquesta autonomia pot variar segons la tipologia de centre. Els centres tenen llibertat de gestió acadèmica, administrativa i financera; també tenen independència pedagògica; poden tenir la facultat de selecció del personal docent; tenen autonomia econòmica... Sempre que tot concordi amb el sistema educatiu i amb les directrius marcades des de l'Estat.

2. Elecció del director/a: com es fa?

Per dur a terme la selecció del director/a en un centre educatiu públic, s'han de complir diversos requisits i seguir processos determinats. Des dels centres públics, un docent interessat en assumir el càrrec directiu ha de ser un funcionari definitiu i haver completat un curs obligatori de formació per a directors. A més, és necessari presentar un Projecte de Direcció (PdD) a una comissió especial creada per triar la persona que ocuparà el càrrec en els pròxims anys.

El tribunal encarregat de dur a terme la selecció consta de representants de l'entorn educatiu, incloent un dels membres de l'equip docent amb plaça fixa al centre, un representant de l'Associació de Famílies d'Alumnes (AFA), un representant de l'administració pública (Ajuntament) i un director d'un altre centre.

En les escoles públiques, la selecció es realitza mitjançant un concurs de mèrits, considerant l'experiència en gestió i docència. Els requisits inclouen tenir una antiguitat mínima com a funcionari de carrera, haver realitzat docència en el mateix àmbit del centre i ser docents en un centre públic. A més, es requereix acreditació de competència lingüística en català, i en el cas de la Val d'Aran, també en aranès.

La presentació d'un PdD és un element clau del procés. El futur director/a ha de presentar una sol·licitud amb la documentació acreditativa dels mèrits, i la seva aprovació és necessària. En cas de múltiples candidats, una comissió de selecció formatada per representants de l'Administració, l'Ajuntament, el consell escolar i els docents del centre avaluarà les sol·licituds.

La selecció final implica superar un programa de formació. En cas que no hi hagi candidats, el director/a dels serveis territorials triarà un funcionari docent per exercir el rol durant un any, complint tots els requisits. En centres de nova creació, el Consorci d'Educació nomena un funcionari docent amb la capacitat de lideratge necessària per un període de quatre anys. La renovació del càrrec és possible en cas de valoració positiva i presentació d'una actualització del PdD, fins a un total de quatre períodes consecutius.

3. Lideratge pedagògic, què és?

El lideratge pedagògic és una responsabilitat crucial atribuïda al director de cada centre educatiu, tant públic com privat. És el titular d'aquest centre qui assumeix el paper principal en la conducció i promoció de l'exercici de l'autonomia pedagògica. Aquesta responsabilitat implica la gestió i organització a l'àmbit educatiu, així com la presa de decisions importants dins del centre.

Els objectius del titular inclouen la millora de la qualitat educativa, i per aconseguir-ho, ha de liderar l'elaboració i implementació de les estratègies que permetin assolir aquesta meta. Aquesta tasca específica inclou la concreció dels objectius, les competències bàsiques, els continguts, els mètodes pedagògics i els criteris d'avaluació, com estableix l'article 97.1 de la Llei d'Educació.

Tant en els centres públics com en els concertats, el lideratge pedagògic és una funció atribuïda al director. En els centres públics, el director té la responsabilitat de liderar l'exercici de l'autonomia pedagògica, mentre que en els centres concertats, tant el director com el titular han de contribuir a impulsar aquesta autonomia, segons l'article 97.5 de la Llei d'Educació.

Les funcions de direcció i lideratge pedagògics, segons l'article 142.5 de la Llei d'Educació, destaquen la importància del director en assumir les responsabilitats pedagògiques, consolidant el seu paper com a líder educatiu en la comunitat escolar.

Concretament se li atribueixen les següents responsabilitats pedagògiques:

1. Formular la proposta inicial de projecte educatiu i les modificacions i adaptacions corresponents.
2. Vetllar perquè s'aprovin un desplegament i una concreció del currículum coherents amb el projecte educatiu i garantir-ne el compliment.
3. Assegurar l'aplicació de la carta de compromís educatiu, del projecte lingüístic i dels plantejaments tutorial, coeducatiu i d'inclusió, i també de tots els altres plantejaments educatius del projecte educatiu del centre recollits en el projecte de direcció.
4. Garantir que el català sigui la llengua vehicular de l'educació, administrativa i de comunicació en les activitats del centre, d'acord amb el que disposen el títol II i el projecte lingüístic del centre.
5. Establir els elements organitzatius del centre determinats pel projecte educatiu.
6. Proposar, d'acord amb el projecte educatiu i les assignacions pressupostàries, la relació de llocs de treball del centre i les modificacions successives.
7. Instar que es convoqui el procediment de provisió de llocs a què fa referència l'article 124.1 i presentar les propostes a què fa referència l'article 115.
8. Orientar, dirigir i supervisar les activitats del centre i dirigir l'aplicació de la programació general anual.
9. Impulsar, d'acord amb els indicadors de progrés, l'avaluació del projecte educatiu i, eventualment, dels acords de coresponsabilitat.
10. Participar en l'avaluació de l'exercici de les funcions del personal docent i de l'altre personal destinat al centre, amb l'observació, si escau, de la pràctica docent a l'aula.

En el marc de la direcció pedagògica i lideratge segons l'article 6 del Decret de direccions de Centres Públics, es destaquen funcions purament pedagògiques, però també s'inclouen

aspectes relacionats amb el projecte educatiu, el currículum, la carta de compromís educatiu i altres qüestions organitzatives (art. 8). El lideratge pedagògic és una competència essencial per als directius docents (art. 36.5).

La LOE no fa referència a la paraula "lideratge", mentre que la LOMCE parla de "lideratge pedagògic i de gestió" al preàmbul (no a l'articulat). Es destaca el paràgraf de la LOMCE referent al nou article 122.bis de la LOE, el qual busca fomentar la qualitat dels centres docents i atorgar als directors autonomia de gestió per a accions de qualitat educativa. No obstant això, es critica que el terme "lideratge pedagògic i de gestió" del preàmbul no es reflecteixi explícitament a l'article, generant confusió entre lideratge i autonomia de gestió.

4. Parts fonamentals del PdD. Qui el fa?

La persona encarregada de dissenyar, realitzar i redactar el Projecte de Direcció (PdD) és el director o directora del centre educatiu. També, cal remarcar que quan algun docent vol presentar-se com a candidat/a a algun càrrec de direcció, ha d'elaborar aquest projecte.

Les parts fonamentals d'aquest projecte de direcció són les següents:

- Diagnosi actualitzada del centre, on s'ha de descriure detalladament els resultats acadèmics, el context social dels alumnes i les famílies, és a dir, les condicions generals i específiques del centre educatiu, els elements immobles, recursos humans, funcionament, pressupost i gestió dels recursos...)
- Objectius pedagògics a assolir que ha d'incloure:
  - Organització i gestió (organització de cada centre). Línies d'actuació i com s'aplica el PEC
  - Pedagògics (quins continguts es volen ensenyar)
  - Relació amb el context (entorn i classes socials)
- Recursos i temporització
- Definició indicadors de progrés (grau de l'autonomia del centre, organització interna, convivència, participació...)
- Avaluació o seguiment del projecte
- Declaració com a directors/es explicant el tipus de lideratge.

CICLE INICIAL

1. Què és el projecte lingüístic?

El Projecte Lingüístic de Centre és el document que recull els aspectes relatius al l'ensenyament i l'ús de les llengües en el centre educatiu d'acord amb el marc normatiu assenyalat.

Qui l'elabora?

Es elabora per un equip multidisciplinari compost per l'equip directiu i de coordinació del centre junt amb els docents de llengua i els especialistes en l'adquisició del llenguatge i amb la col·laboració dels diferents membres de la comunitat educativa.

De quin altre document pot formar part?

Aquest document es troba recollit dins el Projecte Educatiu de Centre (PEC).

Qui l'aprova?

L'equip directiu

2. Parts del projecte lingüístic

1. Context sociolingüístic del centre educatiu
2. Llengua vehicular i segona llengua cooficial
3. Oferta de llengües estrangeres
4. Mecanismes d'atenció a la diversitat
5. Objectius en relació a l'aprenentatge i l'ús de les llengües
6. Estratègies per a l'assoliment dels objectius
7. Extraescolars
8. Recursos complementaris
9. Relació amb l'entorn

CICLE MITJÀ

PROJECTES INNOVADORS

1. Diferència entre Innovació, Reforma i Transformació. Definició d'Innovació Educativa

- **Innovació:**

L'innovació implica la introducció de nous conceptes, idees, mètodes, productes o serveis que millorin o canviïn significativament el que ja existeix. En context educatiu, l'innovació implica la introducció de noves idees, mètodes d'ensenyament-aprenentatge, tecnologies o pràctiques pedagògiques que busquen millorar l'eficàcia i l'eficiència del sistema educatiu.

- **Reforma:**

- Una reforma implica canvis planificats en les estructures polítiques. Aquests canvis poden ser parcials o globals i poden ser impulsats per factors interns o externs.
- En educació, les reformes poden incloure canvis en els plans d'estudi, l'avaluació, les polítiques d'admissió, els recursos financers, etc.

- **Transformació:**

- La transformació és un canvi que afecta tot el sistema en la seva totalitat. Implica un canvi fonamental en la naturalesa, la forma o la estructura del sistema.
- En l'àmbit educatiu, la transformació podria significar un canvi radical en la filosofia educativa, en els objectius de l'educació, en la manera com es proporciona l'educació o en la relació entre l'educació i la societat.

Definició d'Innovació Educativa:

L'Innovació Educativa consisteix en introduir noves idees, pràctiques, tecnologies o metodologies d'ensenyament-aprenentatge que pretenen millorar la qualitat i l'eficàcia de l'educació. Introduir aquesta innovació afecta a diferents àrees, com ara mètodes d'ensenyament, avaluació, ús de tecnologia, adaptació als canvis socioculturals, etc. L'objectiu principal de l'Innovació Educativa és millorar l'experiència d'aprenentatge i el rendiment acadèmic dels estudiants, així com preparar-los millor per afrontar els reptes del món actual i futur.

2. Relació de projectes i programes innovadors a l'escola i un petit resum de síntesi. Mirar XTEC

La societat actual està en constant canvi i davant dels reptes, problemes i realitats que sorgeixen és necessari replantejar-se la finalitat de l'educació i com s'organitza l'aprenentatge.

Cal que els centres educatius tinguin una visió oberta i flexible que fomenti i potenciï les capacitats dels infants i els prepari per formar part de la societat d'una manera activa i responsable.

Per poder donar pas a aquests canvis trobem els projectes i programes innovadors.

Els programes d'innovació són plans d'acció que el Departament d'Educació impulsa i prioritza amb la finalitat de millorar els resultats del sistema educatiu tenint en compte el canvi i l'evolució social. També s'inclouen iniciatives d'institucions que col·laboren amb el Departament.

Els projectes d'innovació pedagògica són iniciatives d'un centre educatiu o d'un grup de centres, que formen part del projecte educatiu de centre i que responen a objectius de millora educativa fixats previament en un pla d'acció i que aporten evidències del canvi que ha significat per al centre o centres pel que fa a les competències dels alumnes a l'organització i gestió. (Article 2 Ordre Ens/303/2015)

El Departament d'Educació vol promoure, reconèixer i certificar els projectes d'innovació pedagògica dels centres educatius per millorar la qualitat dels serveis que ofereixen contribuint a la millora del sistema educatiu.

El CESIRE és un centre de recursos pedagògics que impulsa la innovació i recerca educativa, buscant transformar el model educatiu amb una base de coneixement teòric i empíric. Les seves funcions inclouen facilitar l'accés a la recerca en educació, generar saber pedagògic, donar suport als docents i centres educatius, actuar com a enllaç entre formació, innovació i recerca, impulsar competències professionals docents, contribuir a la transformació de la formació permanent, promoure la cultura d'innovació als centres educatius i treballar col·laborativament amb altres unitats del Departament d'Educació.

A la web XTEC, trobem diferents projectes:

- #aquiproubullying: impulsat per la Direcció General d'Atenció a la Família i Comunitat Educativa, promou el benestar emocional de l'alumnat, la implicació individual i col·lectiva en la millora de la convivència, i la sensibilització envers l'assetjament escolar.

- Apadrinem el nostre patrimoni: impulsat per la Direcció General d'Innovació, Digitalització, Currículum i Llengües, es basa en la idea de l'apadrinament d'un element patrimonial per part d'un centre educatiu.
- mòbils.edu: és un pla del Departament d'Educació, liderat per la Direcció General d'Innovació, Digitalització, Currículum i Llengües, que impulsa l'ús de dispositius mòbils (telèfons mòbils i tauletes) com a tecnologies educatives integrades en les pràctiques d'aula perquè els alumnes adquireixin la competència digital i millorin en la resta de competències.

Altres projectes que trobem a la web XTEC són:

- araArt
- AVANCEM: Ensenyament i Aprenentatge Integrat de Llengües
- Comunitats d'aprenentatge
- Generació Plurilingüe
- Impuls de la lectura (ILEC)
- RecercAULA
- Programa Magnet
- PACTE (Programa d'acceleració de la transformació educativa/Eines per al canvi)
- ...

CICLE SUPERIOR

1. Inclusió-Integració: diferències.

Principis claus del Departament d'Ensenyament quan fa una aposta per la Inclusió:

La *integració* implica la unificació de l'EO i l'EE oferint un seguit de serveis a tots els alumnes tenint en compte les necessitats individuals d'aprenentatge.

La *inclusió* emfatitza el sentit comunitari, és a dir, que tots se sentin que pertanyen, que siguin reconeguts pels iguals i per la resta de la comunitat escolar.

Per tant, podem dir que les diferències són:

- En el cas de la integració està en funció de la competència acadèmica i social dels alumnes, al contrari de la inclusió on tots els alumnes tenen dret a estar en les aules ordinàries sense dependre de les característiques d'aquests.
- En la integració, l'alumnat pot romandre a l'aula ordinària tot el temps, o pot compartir la jornada amb l'aula d'EE on rep suport especial, o resta tot el temps a l'aula especial. La inclusió proposa que l'alumne sempre es trobi a l'aula ordinària i allí rebi els suports especials si aquests són necessaris.
- En el concepte d'integració, a l'alumne se l'emplaçarà a l'escola més propera. La inclusió ho exposa amb més claredat: tots els infants necessiten ser inclosos en la vida social i educatiu de les escoles i classes del seu veïnat.
- La paraula integració dona a entendre que s'integra a algú que està exclòs de l'escola i la comunitat. L'objectiu de la inclusió sèrie no deixar fora, ja des dels inicis a ningú ni físicament ni educativament ni socialment.
- Des del punt de vista actitudinal la integració pot donar a entendre que és un privilegi que l'alumnat amb NEE es trobi en l'aula ordinària, la inclusió ho entén com un dret.

2. Estratègies organitzatives per atendre a la diversitat

Per atendre a la diversitat hi ha diverses estratègies organitzatives:

2.1 MESURES I SUPORTS UNIVERSALS:

- Personalització dels aprenentatges: Consisteix a generar una cultura, uns entorns d'aprenentatge, un aprofundiment en l'aprenentatge i la necessitat d'establir aliances.
- Organització flexible del centre: Repensar els espais donant més protagonisme als alumnes i al treball cooperatiu, ja que el mestre deixa de ser el centre d'atenció, al qual, inexcusablement, es dirigeixen les mirades de tots els alumnes, per passar a ser un guia, un facilitador i un gestor de grups cooperatius.
- Avaluació formativa i formadora: En l'avaluació formativa, les decisions les pren el docent. El seu objectiu és el d'identificar les dificultats i els progressos d'aprenentatge dels estudiants, per poder adaptar el procés didàctic del professorat a les necessitats d'aprenentatge de l'alumnat.

En l'avaluació formadora les decisions les pren l'alumne i es caracteritza per promoure que l'alumnat reguli si s'ha apropiat dels objectius d'aprenentatge, si és capaç d'anticipar i planificar adequadament les operacions necessàries per realitzar un determinat tipus de tasques i si s'ha apropiat dels criteris d'avaluació.

- Processos d'acció tutorial i orientació: En cada etapa i ensenyament, l'orientació educativa, en les seves dimensions personal, social, acadèmica i professional, es concreta en actuacions d'acció tutorial i d'orientació acadèmica i professional. Depenent de l'edat de l'alumne i de la singularitat dels objectius de cada etapa educativa o ensenyament, es posarà més èmfasi en algunes d'aquestes actuacions.

L'acció tutorial, entesa com a acompanyament de l'alumne en el seu procés d'aprenentatge i en la construcció del seu projecte de vida com a ciutadà responsable,

ha d'estar inserida en cadascuna de les activitats de centre amb una visió transversal i compartida entre tots els equips educatius. Per tant, l'acció tutorial es treballa a tots els espais i els temps de centre.

- Altres actuacions que contribueixen a l'escolarització i l'educació dels alumnes: Manera en què organitzem el centre vetllant per l'accés a l'aprenentatge i la participació de l'alumnat, per garantir l'aprenentatge significatiu de tot l'alumnat i la convivència, el benestar i el compromís de tota la comunitat educativa.
- Els programes intensius de millora (PIM): Es tracta d'una mesura específica i temporal d'atenció a la diversitat per promoure la consolidació de les competències bàsiques de primària, i la millora progressiva de les competències establertes en l'àmbit lingüístic (català i castellà) i en l'àmbit matemàtic.

2.2 MESURES I SUPORTS ADDICIONALS:

- Mesures d'acció tutorial específiques: Contribueixen al desenvolupament personal dels alumnes, al seguiment del seu procés d'aprenentatge i a l'orientació escolar, acadèmica i professional per tal de potenciar la seva maduresa, autonomia i presa de decisions coherents i responsables, de manera que tots els alumnes aconseguixin un millor creixement personal i integració social.
- Suport del mestre d'educació especial: Els/les mestres d'educació especial són aquells/es que tenen infants amb necessitats educatives.
- Suport del professor d'orientació educativa: Consisteix a assessorar els membres de la comunitat escolar en temes relacionats amb l'orientació personal, acadèmica i professional dels alumnes.
- Suport escolar personalitzat (SEP): Es planteja com un recurs per millorar la resposta a les necessitats individuals d'aprenentatge dels alumnes i avançar en un dels objectius del Pla de Govern 2011–2014: reduir a la meitat el fracàs escolar per aconseguir que cap nen o nena es quedi enrere, i per augmentar l'èxit educatiu de tots
- Suport lingüístic i social: s'ofereix als alumnes d'origen estranger que necessiten ajuda específica per seguir el currículum, i van adreçats als professionals de l'ensenyament que se n'ocupen. L'objectiu és facilitar que aquests alumnes continuïn progressant en el domini de la llengua vehicular de l'escola i del llenguatge acadèmic específic de les matèries, atenent les seves necessitats emocionals, relacionals i d'inclusió escolar i social.
- Aules d'acollida: És un mètode educatiu per a donar acollida als i les alumnes nouvinguts/des. Aquesta eina facilita l'atenció personalitzada i adequada per aquestes alumnes. L'aula d'acollida és un punt de referència i un marc de treball obert amb

una constant interacció amb la dinàmica del centre, i alhora permet una atenció emocional i curricular personalitzada. També garanteix l'adquisició d'una competència lingüística per part de l'alumnat i ofereix un currículum adaptat per tal que aquest es vagi integrant a les aules ordinàries tenint sempre en compte les seves necessitats emocionals i personals.

Treballen a través d'una estratègia pedagògica que es fomenta bàsicament en el treball cooperatiu. També treballen molt mitjançant les vivències quotidianes per afavorir l'aprenentatge mutu i l'apropament de la llengua. Per facilitar la comprensió de la nova llengua s'incorporen mitjans recreatius com murals, mapes, esquemes, dinàmiques interactives, l'ús les TAC i jocs perquè associïn els nous conceptes de manera lúdica.

- Programes de diversificació curricular (les aules obertes i els projectes singulars):
  - Projectes singulars: experiències educatives compartides, adreçades a l'alumnat de segon cicle d'ESO, amb dificultats d'integració a l'aula ordinària, que resta unes hores fora del centre per realitzar sessions formatives dirigides al coneixement del món laboral. Són experiències cogestionades entre els IES i d'altres institucions. Tenen com a finalitat ajudar a l'obtenció del graduat d'ESO.
  - Aules obertes: Entorns escolars que es poden organitzar al segon cicle de l'ESO en els quals prevalguin plantejaments més globals i activitats més funcionals que mantinguin la motivació de l'alumnat per a l'assoliment de les competències bàsiques.
- Projectes específics de suport intensiu a l'audició i el llenguatge: Els suports intensius a l'audició i llenguatge són suports professionals que contribueixen a l'escolarització dels alumnes amb discapacitat auditiva severa i pregona que requereixen un equipament singular i una especialització professional en centres ordinaris.

2.3 MESURES I SUPORTS INTENSIVS:

- Suport intensiu escolarització inclusiva (SIEI) : Són dotacions extraordinàries de professionals que s'incorporen a les plantilles de les escoles. S'adrecen als alumnes amb necessitats educatives especials derivades de limitacions molt significatives, tant

en el funcionament intel·lectual com en la conducta adaptativa, els quals requereixen al llarg de tota l'escolaritat mesures i suports intensius per poder relacionar-se, participar i aprendre.

- Aula integral de suport (AIS): Recurs educatiu i terapèutic singular que té com a objectiu proporcionar, de forma temporal, una atenció integral i intensiva. S'adreça a alumnes amb necessitats educatives especials associades a trastorns mentals greus que necessiten suport integral i intensiu de forma temporal per poder assolir l'equilibri i el benestar personal suficient pel retorn als contextos escolars ordinaris.
- Suports intensius a l'audició i al llenguatge (SIAL): Suports professionals que contribueixen a l'escolarització dels alumnes amb discapacitat auditiva severa i pregona que requereixen un equipament singular i una especialització professional en centres ordinaris. Són suports intensius, per tant, accions d'alta intensitat i llarga durada en atenció a les singularitats individuals, alumnes amb discapacitat auditiva juntament amb el CREDA (Centre de recursos educatius per a Deficients Auditius).

3. Serveis educatius i centres de recursos: què son?

Els Serveis Educatius de Zona (SEZ) són equips multiprofessionals formats pels centres de:

- Recursos pedagògics (CRP)
- Els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP)
- Els equips d'assessorament en llengua i cohesió social (ELIC).

Els SEZ col·laboren i donen suport als professors dels centres públics i privats sostinguts amb fons públics d'educació obligatòria no universitària d'una zona geogràfica educativa determinada per a la realització efectiva del projecte educatiu de cada centre.

Els serveis educatius, en actuar en els mateixos centres i en una zona determinada, coordinen les seves actuacions entre ells i amb altres institucions que també hi actuen.

Els Centres de Recursos Pedagògics (CRP) són equips de dinamització i assessorament dels professionals i centres educatius per a la millora i transformació educativa.

La seva funció contribueix a l'aportació dels Serveis educatius de zona.

Els professionals que hi treballen són docents dels cossos de mestres i de professorat d'ensenyament secundari.

4. Defineix:

4.1 Mesures i suports universals:

Són accions i pràctiques, de caràcter educatiu preventiu i proactiu. Que permeten flexibilitzar el context d'aprenentatge i proporcionen estratègies per minimitzar les barreres d'accés. Garanteixen l'aprenentatge significatiu i la convivència, el benestar i el compromís de tota la comunitat educativa.

Les mesures de suport universal van adreçades a tots els alumnes d'un centre educatiu. Hi ha cinc actuacions que permeten que el centre educatiu creï contextos educatius inclusius, que són: la personalització dels aprenentatges, l'organització flexible de centre, l'avaluació formativa i formadora. Els processos d'acció tutorial i orientació, altres actuacions que contribueixen a l'escolarització i l'educació dels alumnes.

Aquestes mesures són aplicades per tots els professionals del centre que són coordinats per l'equip directiu. Són concretades en el projecte educatiu de centre (PEC) i la NOFC.

4.2 Mesures i els suports addicionals per atendre a la diversitat:

Permeten ajustar la resposta educativa de forma flexible, preventiva i temporal, focalitzant la intervenció educativa en aquells aspectes del procés d'aprenentatge i desenvolupament personal que poden comprometre l'avenç personal i escolar.

Aquestes mesures han de vincular-se a les mesures i els suports universals previstos al centre i cercar la màxima participació en les situacions educatives del centre i de l'aula.

4.3 Mesures i els suports intensius:

Les mesures i els suports intensius són actuacions educatives extraordinàries adaptades als alumnes amb necessitats educatives especials, que el seu objectiu consta en cercar la màxima participació en les situacions educatives del centre i de l'aula, han de facilitar, al docent, estratègies d'atenció als alumnes, i han de sumar-se a les mesures universals i addicionals de què disposa el centre.

Són adreçades als alumnes amb necessitats educatives especials. Són aplicades, pel projecte educatiu de centre i la direcció.

5. Que és el PI i la DUA

5.1 PLA INDIVIDUALITZAT (PI)

El Pla individualitzat (PI) és el conjunt de suports i adaptacions que un determinat alumne pugui necessitar en els diferents moments i contextos escolars i també és el document escrit on consten aquestes decisions.

El responsable del Pla individualitzat és el tutor amb la col·laboració de l'equip de mestres o de professorat de l'EAP, l'orientador i altres professionals que participen en l'atenció educativa de l'alumne/a. S'ha de comptar amb la col·laboració dels pares, mares o representants legals de l'alumne/a i de l'alumne mateix si la seva edat i circumstàncies personals ho aconsellen, i escoltar-los en el procés de la presa de decisions. El tutor o tutora és el responsable de la coordinació dels diferents professionals que hi intervinguin, de fer-ne el seguiment i ha d'actuar com a principal interlocutor amb la família.

El Pla Individualitzat es realitza quan:

- Els alumnes presenten necessitats educatives especials.
- Els alumnes nous que s'incorporen tardanament al sistema educatiu a Catalunya.
- Els alumnes que ja no assisteixen a l'aula d'acollida, però que reben suport lingüístic i social per seguir el currículum amb el seu grup classe.
- Els alumnes que estan atesos en centres del Departament de Salut, en centres de justícia juvenil del Departament de Justícia, o en centres de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència del Departament de Treball, Afers Socials i

Famílies, i no poden assistir als centres educatius regularment.

- Els alumnes als quals es redueix la durada dels estudis en qualsevol etapa. - Els alumnes que cursen simultàniament Educació Secundària Obligatòria i altres ensenyaments de música o dansa, o que cursen Educació Secundària Obligatòria i tenen una dedicació significativa a l'esport.
- Sempre que, en el pas de l'educació primària a l'educació secundària, l'EAP ho hagi fet constar en l'informe de l'EAP de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu.
- Excepcionalment, aquells alumnes que per assolir les competències bàsiques requereixin mesures addicionals.
- Els alumnes sobre els quals s'hagi pres la decisió d'avaluar-los amb criteris d'avaluació inferiors o superiors als del nivell que els correspon.
- A l'etapa de batxillerat el PI s'ha d'elaborar per als casos següents:
  - 1) Els alumnes amb trastorns d'aprenentatge o de comunicació, sempre que les necessitats educatives de l'alumne ho requereixin o mentre el PI sigui un requisit per presentar-se a les proves d'accés a estudis superiors.
- A la resta d'ensenyaments no universitaris es recolliran en un PI, o en un document anàleg, les accions específiques adreçades a la flexibilització dels continguts i la posada a disposició de l'alumne d'adaptacions i suports a fi de facilitar l'accés a l'aprenentatge i la participació, en els casos següents:
  - 1) Sempre que l'alumne ocupi una plaça de reserva i així ho requereixi.
  - 2) Sempre que l'alumne tingui un certificat de discapacitat i requereixi el PI.

El Pla Individualitzat ha de tenir:

- Dades personals i escolars
- Breu justificació del PI
- Proposta educativa: Punt de partida per a la proposta educativa que ha de quedar detallada al PI, la qual és la programació de l'aula del grup on es troba inclòs l'alumne.

- Criteris d'avaluació
- Temporització
- Mesures i suports
- Conformitat del pla de suport individualitzat
- Seguiment del PI

El PI pot finalitzar en qualsevol moment i abans del temps previst inicialment si l'evolució de l'alumne així ho aconsella. Aquesta decisió, a proposta del tutor o tutora de l'alumne, informada a la família i d'acord de la CAD, l'ha de prendre, degudament motivada, el director o directora del centre.

Finalment, cal tenir en compte que el PI ha d'aparèixer dins l'expedient acadèmic de cada alumne.

5.2 DISSENY UNIVERSAL PER A L'APRENTATGE (DUA)

El DUA és un model que facilita el marc de referència per a la creació de contextos d'aprenentatge en els quals es proporcionen múltiples maneres de presentar la informació, múltiples maneres d'acció i representació i múltiples maneres de comprometre's. L'aspecte universal del DUA no vol dir una solució per a tothom sinó que planteja la necessitat de dissenyar, des del principi, activitats, tasques i continguts flexibles i personalitzats segons la realitat de cada aula.

Les persones som diferents en la mena en què gestionem, contextualitzem i expressem, i per això, necessitem un model que ens permeti multiplicitat d'opcions perquè tothom pugui trobar la seva via d'aprenentatge.

El DUA ajuda a estar a l'altura del repte de la diversitat suggerint materials d'instrucció flexibles, tècniques i estratègies que donin poder als educadors per atendre i reconèixer aquestes múltiples necessitats. Un currículum dissenyat universalment està generat des del principi per tractar de satisfer les necessitats educatives del major nombre d'usuaris, fent innecessari el costós procés d'introduir canvis un cop dissenyat el currículum general. Les persones som diferents en la mena en què gestionem, contextualitzem i expressem, i per això, necessitem un model que ens permeti multiplicitat d'opcions perquè tothom pugui trobar la seva via d'aprenentatge.

Aquest document està format per tres xarxes:

- La primera és la xarxa de reconeixement, en la qual es planteja què aprenen les i els alumnes. Els alumnes difereixen en la manera com perceben i comprenen la informació que se'ls presenta. Per exemple, aquells amb discapacitat sensorial (ceguera o sordesa), dificultats d'aprenentatge (ex. dislèxia), amb diferències lingüístiques o culturals, i un llarg etcètera poden requerir maneres diferents d'abordar el contingut. Aquesta proporciona múltiples maneres de representació com és la percepció, el llenguatge, l'expressió, els símbols i la comprensió.
- La xarxa estratègica es planteja com aprenen i ofereix múltiples maneres per l'acció i l'expressió on inclou l'acció física, l'expressió, la comunicació, les funcions executives i diferents formes d'expressió i accessibilitat. En aquesta els aprenents difereixen en les maneres en què poden navegar per un entorn d'aprenentatge i expressar el que saben.
- La xarxa afectiva planteja per què aprenen. El component emocional és un element crucial per a l'aprenentatge, i els alumnes difereixen notablement en les maneres en què poden implicar-se o motivar-se per aprendre. En aquesta proporciona diverses maneres de comprometre's i implicar-se mitjançant la captació l'interès, mantenint l'esforç i la persistència i l'autoregulació. Tenir en compte les característiques dels alumnes, les seves fortaleses, opinions, decisions, interessos, aquests ens permeten crear entorns d'aprenentatge rics i variats on se sentin implicats. L'alumne ha de ser agent actiu i hem d'oferir-los reptes i dissenyar propostes que els interessin i en les que siguin dinàmics, protagonistes del propi aprenentatge.

Les Pautes del DUA són un conjunt d'estratègies i estan organitzades d'acord amb els tres principis fonamentals del DUA (representació, acció i expressió i implicació).